

Uit de bijbel...

Inleiding bij 2 Makkabeeën

De laatste zondagen van het kerkelijk jaar ademen een apocalyptische sfeer. Verhalen spelen zich af in een werkelijkheid van verdrukking en ellende. Deze keer komt dit heel indringend op ons af door de gekozen lezingen uit het bijbelboek 2 Makkabeeën. Door de RK kerk is dit boek in tweede instantie opgenomen in de canon van de bijbel. In tweede instantie opgenomen wordt aangeduid met de term Deuteroncanoniek. In protestantse kringen werd dit boek als apocrief beschouwd, d.w.z. verborgen.

Het boek Makkabeeën dat nu wel is opgenomen in de bijbel, is genoemd naar Judas de Makkabeeër, die in opstand kwam tegen de Griekse overheersers. Dit tweede boek wordt gedateerd na 124 voor Christus en is geschreven voor Egyptische Joden. De lezingen die door het leesrooster zijn aangedragen spelen zich af in de regeerperiode van de Griekse koning Antiochus IV Epiphanes. De verhalen die wij lezen zijn zogenaamde heldenverhalen. Het volk Israël wordt voor zijn ontrouw aan God gestraft door de overheersing van de Griekse koningen. De heldendaden van een paar enkelingen zorgen voor ommekeer in het lot van Israël.

Wij hebben er voor gekozen om ons te laten inspireren door het thema dat wordt aangereikt: Geloofstrouw in tijden van onderdrukking. Wij hebben bij elke zondag 'heldinnen en helden' gezocht die zich staande weten te houden in een moeilijke tijd.

De verhalen uit Makkabeeën voor de laatste twee zondagen, die het leesrooster aanreikt vinden wij ongeschikt voor kinderen. De teksten van de martelingen zijn zeer expliciet.

2 Makkabeeën 6, 1 – 9a, Psalm 34 , Marcus 12, 18 – 27

Je zult het maar meemaken dat alles waar je in gelooft vertrapt wordt en geschonden. Dat je geen enkele mogelijkheid meer hebt om je godsdienst te beleven. De lezing van 2 Makkabeeën 6,1 – 9a schetst zo'n tijd. Het joodse volk heeft het moeilijk door alle anti-joodse maatregelen die genomen worden door de Griekse koning Antiochus IV Epiphanes.

Bij elke verordening voel je hoe het joodse volk in een wurggreep wordt gehouden. Het kan

geen kant meer op, om alles wat heilig voor hen is hoog te houden.

De tempel wordt ontwijd (vers 2), de sabbat verboden, evenals de joodse feesten (vers 6), daarvoor in de plaats wordt de joden afgedwongen mee te doen aan Griekse offerfeesten en processies. (vers 7,8)

De knellende band van de vreemde overheersing wordt steeds strakker aangetrokken. Bij schending van de verboden volgt de doodstraf. (vers 9a)

Hoe houd je het in zo'n situatie uit. Wat kan je dan nog moed geven om trouw te blijven aan waar je diep in geloofd?

Helaas is de geschetste situatie voor het joodse volk niet uniek. Denk maar aan de slavernij in Egypte, aan de onderdrukking in de tijd van Ester. Vooral komt in onze gedachte de gruwelijke werkelijkheid tijdens de Tweede Wereldoorlog. Anne Frank was getuige van deze tijd en slachtoffer. In haar dagboek horen wij wat haar moed gaf: De grote boom achter in de tuin, het kierend zonlicht door het raam. Tekenen van leven in een doode situatie.

Primo Levi: 'Een enkele Anne Frank ontroert ons meer dan de ontelbaren die net zo leden als zij, maar wier beeld in de schaduw is gebleven. Misschien moet dat ook zo zijn: als we het leed van alle mensen moesten en konden meelijden, zouden we niet kunnen leven.'

Psalm 34 zingt over een God die de gebroken mens nabij is (vers 19) in tijd van verdrukking en angst. (vers 5, 7) Toch onderkent de psalmist dat ook de rechtvaardige niets bespaard blijft. (vers 20) Daarin is de psalmist realistisch zonder uitzicht te verliezen op Gods bevrijding.

Het evangelie van Marcus 12, 18 – 27, spreekt over God als een God van levenden. (vers 27) Jezus wordt door Sadduceeën, joden die niet geloven in de opstanding, in het nauw gedreven. Hij wordt uitgedaagd een uitspraak te doen over de opstanding van de doden. Ze maken dit geloof belachelijk door met een voorbeeld te komen van een vrouw die achtereenvolgens met zeven broers trouwt. Ze vragen zich af wie dan wel de echte man van die vrouw is, als ze allemaal opstaan uit de dood. (vers 23). Het antwoord van Jezus is dat zij de Schriften niet kennen en evenmin de macht van God. Het doel van God met mensen is dat zij leven.

RK: Openbaring 7, 2 – 4. 9 – 14 en Matteüs 5, 1 – 12 a

thema:

Wat geeft moed?

Met de kinderen

We hebben er voor gekozen om geen naver-
telingen te maken bij het boek Makkabeeën, maar
willen wel in de lijn van dat boek mensen aan
het woord laten komen die zich tegen onrecht
en verdrukking hebben verweerd. Deze zondag
horen de drie- tot vijfjarigen een verhaal van
een plant die tegen de verdrukking in groeit
door de aandacht die hij krijgt van Jan. De
vijf- tot achtjarigen krijgen een sleutelverhaal
over Julia die in de oorlog erg schrikt van een
soldaat en die de moed erin houdt door te zin-
gen tegen de verdrukking in. Voor de vijf- tot
achtjarigen is het sleutelverhaal voor 3 / 5 ook
prima te gebruiken. De oudsten horen van Anne
Frank. Er is voor RK een naver-telling en een
suggestie voor een sleutelverhaal bij de Zalig-
sprekingen.

**Voor diegenen die de Gedachtenis van de Namen
op deze zondag houden verwijzen we naar pagina
236.**

Makers:

Uit de bijbel: Janneke Nijboer

In de kerk: Anneke van Wijngaarden

3/ 5: Greet de Lange

5/ 8: Greet de Lange

9/12: Greet de Lange, Anneke van Wijngaarden

RK: Anneke van Wijngaarden

Fooi: Lise Miedema,

Anneke van Wijngaarden

In de kerk...

Laat een nachtlampje zien.

Voorganger: Weten jullie wat dat is? Waar wordt
dat voor gebruikt? Helpt het?

Laat de kinderen vertellen

Voorganger: Weet je dat ik ook altijd een nacht-
lampje meeneem als ik op vakantie ga in een
huisje of een hotel?

Ik vind het een veilig gevoel als ik in een vreem-
de omgeving nog iets kan zien en het grote licht
niet hoeft aan te doen als ik naar de wc ga.

Er zijn vast nog wel meer dingen waar je weer
een beetje moed van krijgt als je het moeilijk
hebt. Denk daar maar over na in de kinder-
dienst.

Lezing

Naar Psalm 34

God houdt van mij.
Daar wil ik van zingen
een loflied, een gezang,
een psalm voor de Heer.
God wil mij helpen
om niet bang te zijn.
Hij wil mij helpen
het goede te doen.
Mensen die in nood zijn
of mensen die verdriet hebben,
laat hij niet in de steek
Daar mag ik van zingen
elke dag weer.

Begin

Alle blaadjes vallen,
dansen in de wind.
Herfst is nu gekomen,
dat weet ieder kind.

Alles gaat nu slapen,
heel de winter door.
Tot de koude weg is,
Daar zorgt God weer voor.

Zingen

Als ik heel erg blij ben,
zing ik toch zo graag.
Dank u, God voor alles.
Heerlijk is't vandaag

Uit: Geroepen om te zingen 156, eerste couplet

Gesprek

Wat vind je erg moeilijk? Als je iets erg graag wilt leren of doen, wat doe je dan? Ga je het proberen en nog eens proberen tot het lukt? Dat noem je doorzetten, dat is iets anders dan doorzeuren. Je weet vast ook wel wat dat is.

Er was eens een meisje, ze heette Maaïke. Toen ze twee jaar was fietste ze, als ze bij opa en oma was, altijd op een rode driewieler. Op een dag wilde zij niet achterop de fiets van mama naar huis. Nee, ze bleef op haar fietsje zitten. Iedereen vond het goed want ze dachten allemaal dat Maaïke wel heel gauw erg moe zou worden. Maar nee hoor, telkens als mama of papa vroeg of ze wilde stoppen schudde ze haar blonde krullenbol en trapte stevig door. Zo fietste ze op die kleine driewieler wel drie kilometer naar haar eigen huis. Zo'n doorzetter die Maaïke. Was één van jullie ook wel eens zo'n doorzetter?

Sleutelverhaal

Het prentenboek 'De plant van Jan' van Harrie Geelen, uitgegeven bij Van Goor 1995,
Samenvatting

Jan vond op straat een weggegooide plant. Hij nam hem mee naar huis en liet hem aan moeder zien. Moeder vond de plant vies. Jan gooide hem in de vuilnisbak. Na een uurtje haalde hij de plant uit de vuilnisbak. Hij zou doorzetten en voor de plant zorgen. Plant werd zijn vriend en mocht het hele huis zien. Jan vroeg wat Plant wilde hebben: alleen maar een beetje water. Dat was genoeg. Plant wilde niet naar buiten en niet mee naar school. Eén keer nam Jan Plant mee naar het bos. Plant groeide hard. Hij kreeg op een dag zelfs een rode bloem. Dat kwam vast door de goede zorgen van Jan. Jan nam Plant mee naar beneden. Iedereen vond de bloem prachtig. Zelfs vader, die er van moest niezen.

Activiteit

Met vingerverf de mooie rode bloem van de plant van Jan verven.

Fooi:

Liederen

- Tussen schaduw, tussen licht – Met andere woorden, 30
- Houd woord, houd moed – Geroepen om te zingen, 253
- Dank u voor deze nieuwe morgen – Geroepen om te zingen, 163
- Psalmen in het donker – Geroepen om te zingen, 58